

3. Уманців Ю.М., Міняйло О.І. Механізм економічної політики [Електрон. ресурс]: навч. посіб. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. – 436 с. – Режим доступу : https://pidruchniki.com/1584072033496/ekonomika/mehanizm_ekonomich_pouy_politiki.

4. Alberta Economic Multipliers / Government of Alberta, 2017. – 62 p.

JEL G31

Грецов Мирослав Миколайович,
доктор наук з державного управління,
аналітик в ГО «Українська експертна фундація»

ГЕНДЕРНО ОРІЄНТОВАНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ У СВІТЛІ МОДЕЛІ СУСПІЛЬНОГО ВИБОРУ Ч. ТІБУ

У статті розглядаються особливості застосування гендерного підходу до бюджетування. Обґрунтовано доцільність врахування фіскальних аспектів під час формування технологій гендерно орієнтованого бюджетування, зокрема на основі моделі суспільного вибору Ч. Тібу.

Ключові слова: *гендерний підхід, гендерно орієнтоване бюджетування, місцеві бюджети, доходи, видатки, суспільний вибір, податки, бюджетна політика.*

Гендерна рівність уособлюється в рівному правовому статусі жінок і чоловіків та рівних можливостях для його реалізації, що дозволяє громадянам брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства, мати соціальні пільги та нести відповідальність без поділу на гендери. Це не лише основа соціальної справедливості, що регулює рівні права, можливості та увлечення про них, а й обов'язки людини. Вона є важливим чинником глобального розвитку і фундаментальним правом людини.

Ще у 1995 році досягнення цілей гендерної рівності та впровадження гендерних аспектів у державну політику світова спільнота задекларувала у Платформі дій, ухваленій на Пекінській конференції. З'являється формат оцінювання користі державних витрат для різних гендерів та коригування бюджетів з метою забезпечення рівного доступу до бюджетних коштів для них. Пізніше міжнародні організації та інституції, зокрема Фонд розвитку для жінок ООН, Європейська економічна комісія та інші виступили ініціаторами

інтегрування гендерного підходу до бюджетів і сприяли розвитку ендерно орієнтованого бюджетування.

Гендерно орієнтоване бюджетування – це сукупність інструментів, механізмів та інститутів, об'єднаних загальною метою, – зробити гендерний підхід до управління одним із обов'язкових принципів національної політики та економіки [1].

У вітчизняній практиці гендерно орієнтоване бюджетування включає п'ять етапів: оцінювання поточної ситуації та потенційних можливостей її коригування, проведення гендерного аналізу бюджету (або його окремої частини – галузі, програми тощо), ідентифікація гендерних проблем, мети та завдань бюджетування, формування пропозицій та розрахунок витрат для їх впровадження, оцінювання гендерного впливу запланованих у рамках бюджету заходів. Проте зазначені заходи, а особливо гендерний аналіз бюджету, концентруються на видатковій частині бюджету, не враховуючи, що вихідною точкою для формування бюджетів є дохідна частина, яка формується за рахунок сплати податків суб'єктами господарювання та членами територіальних громад. Інакше кажучи, бюджетний аналіз проводиться у вітчизняній практиці спираючись на принцип фіскальної статистики, при чому податкова база бюджетів у сучасних умовах інформаційного суспільства та діджиталізації економіки набуває все більшої мобільності.

Вважаємо, що акцентування технологій гендерно орієнтованого бюджетування на аналізі та перерозподілі видаткової частини бюджету порушує принципи фіскальної достатності та соціальної справедливості для платників податків, адже не враховує вплив суспільного вибору платників податків, зокрема згідно із моделлю Ч. Тібу. Науковець наголошував, що різні гендери (індивідууми) надають перевагу юрисдикціям, керуючись відповідністю якості публічних послуг та їхній вартості, що виражається у характері податковому тиску та тій чи іншій території. Як наслідок задля формування рівноваги між фіскальним навантаженням та споживанням бюджетних послуг гендери (індивідууми) мігрують між різними юрисдикціями (громадами, регіонами чи країнами) формуючи співтовариства близьких за суспільним вибором громадян.

Відтак, з метою забезпечення сталості дохідної бази бюджетів до технологій гендерно орієнтованого бюджетування, а особливо на рівні місцевих бюджетів, необхідно включати аналіз дохідної частини бюджету, виявлення резервів для його наповнення та фіскальних ризиків. Процес формування бюджету на основі гендерного підходу

повинен враховувати внесок кожної групи платників податків до бюджету та їхні погляди щодо обсягів фіскального навантаження і перелік реципієнтів бюджетних послуг. При цьому градація щодо врахування поглядів формується за обсягами сплати податків різними групами гендерів (індивідуумів). Це дозволяє запобігти зміні юрисдикції найбільшими платниками податків, а отже мінімізує ризики зменшення обсягів надходжень до бюджету. З іншого боку врахування потреб найбільш вразливих гендерів дозволить зменшити гендерну нерівність і надати поштовх розвитку гендерно чутливої політики та поліпшити їх рівень задоволення бюджетною політикою.

Застосування гендерно чутливої бюджетної політики із врахуванням особливостей моделі суспільного вибору Ч. Тібу, на наше переконання, сприятиме підвищенню темпів економічного розвитку території з урахуванням більш ефективного використання наявних ресурсів та покращення якості бюджетних послуг населенню за рахунок спрямування бюджетних витрат на конкретного споживача.

Список використаних джерел:

1. Sharp R. Budgeting for Equity: Gender Budget Initiatives within a Framework of Performance Oriented Budgeting. – Режим доступу: http://www.unifem.org/resources/item_detail.php?ProductID=3.

JEL H25

Черненко Ксенія Володимирівна

*к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку
та економічного контролю*

Полтавська державна аграрна академія

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ УКРАЇНИ

Розвиток бухгалтерського обліку відбувається під впливом інституційних змін та, як наслідок, змін його цільових орієнтирів. Очевидно, розглядати облік в сучасному економічному середовищі як систему, практичну діяльність чи процес замало, оскільки відбувається його інституціалізація, що проявляється у вигляді характерних властивостей, притаманних соціально-економічним інститутам.

Ключові слова: *бухгалтерський облік, система обліку, інститут обліку, інституціалізація обліку.*